

Diederik van Vleuten

‘Ik wil tot op de millimeter weten wat er gebeurd is’

Alweer even geleden onthulde cabaretier Diederik van Vleuten bij De Wereld Draait Door een Indische familiegeschiedenis te hebben. Die familiegeschiedenis staat centraal in Diederiks nieuwste theatershow **Daar Werd Wat Groots Verricht**. Jet Sol sprak met Diederik van Vleuten over familie, verhalen en geschiedenis: ‘Alles wat ik vertel tijdens de voorstelling is honderd procent waar.’

DOOR JET SOL
FOTOGRAFIE FRÉDÉRIQUE VLAMINGS/
FAMILIEARCHIEF VAN VLEUTEN

Het is natuurlijk niet handig iedereen op te roepen om een afspraak te maken bij Diederik van Vleuten thuis. Hij woont in een prachtig verbouwd pand in het groene en weidse Grootshermer en heeft daar op zolder een indrukwekkend Indisch archief waar hij smakelijk over kan vertellen. Boeken, foto's, prenten én het nauwkeurig bijgehouden familiearchief. De familie Van Vleuten heeft namelijk generaties lang in Nederlands-Indië doorgebracht, waarvan onder meer het bekende veilinghuis Van Vleuten en Cox in Batavia een bewijs is.

Van Vleuten blijkt een enthousiast verhalenverteller die je schijnbaar achteloos urenlang kan boeien met zijn familieverhalen. Maar wat geldt voor komieken geldt ook voor

verhalenvertellers; het is een ware kunst dat goed in de vingers te krijgen. Alles komt aan op timing, woordkeuze en overtuigingskracht, weglaten en toevoegen. De beste tip die ik *Moesson*-lezers kan geven is een kaartje te kopen voor zijn nieuwe theatervoorstelling *Daar Werd Wat Groots Verricht*.

Diederik van Vleuten kan dankbaar putten uit zijn uitgebreide, goedbewaarde familiearchief. Met veel bijzondere brieven in prachtig ‘oud-Nederlandsch geschreeven’, die een uniek inkijkje bieden in een tijd die ver achter ons ligt. Maar ook een tijd die Van Vleuten vandaag de dag heel erg bezighoudt: de memoires van zijn Oom Jan zijn de leidraad voor zijn nieuwe theatervoorstelling.

fragment

Toetie in de sneeuw

*Jammer voor de kamponkleinen.
Mee naar Holland, het idee!
Waar ze tóch niet wennen zouden.
Maar de witte wou hij houden.
Toetie mocht dus mee.*

*Zo ging Toetie met de boot
naar een land dat onbekend was
in de schoot van een gezin,
waar zij amper aan gewend was.
Na vijf weken aangemeerd
aan een vaderlandse kade
had een grijze winterlucht
zich ijsig koud en wit ontladen.
Dat verwarde haar totaal,
evenals het harde praten
van die vreemden, stuk voor stuk,
zo gevoelig als de platen,
waarop zij werd vastgelegd.
'Leuk voor later' werd gezegd.*

*Mooie verre bloedverwante,
Kind van een voorbije eeuw,
Troostprijs van oranjebitter.
Kan een foto nóg zwartwiter?
Toetie in de sneeuw.*

Jan Boerstool schreef het lied 'Toetie in de sneeuw' speciaal voor de voorstelling *Daar werd Wat Groots Verricht*. Toetie was het kind van een Hollandse suikeremployee en een Javaanse vrouw. Toen haar vader overleed, adopteerden de ouders van Diederiks Oom Jan - die in eerste instantie dachten geen kinderen te kunnen krijgen - het meisje. De foto komt uit het familiearchief van de Van Vleutens. Eronder schreef Diederiks overgrootvader: 'Toetie in haar eerste sneeuw. Den Haag, 1902.' Toetie in de sneeuw staat op Youtube.

'Het is bij tijd en wijle zo aangrijpend dat ik bij sommige passages **ook even diep moet ademen** om niet vol te schieten'

Voor het eerst in jaren staat Diederik van Vleuten alleen op het podium, zonder Erik van Muiswinkel en met iets totaal anders dan we van hem kennen. Uit de lovende en emotionele reacties op zijn site, zie je in één oogopslag dat de try outs die in de lente plaatsvonden, veelbelovend zijn. 'Alles wat ik vertel tijdens de voorstelling is honderd procent waar', zegt hij. 'Van A tot Z, er is geen woord gelogen.'

Van Vleuten stond twaalf jaar met Erik van Muiswinkel als succesvol cabaretduo in de theaters. Vlak voor een voorstelling in theater Het Kruispunt in Barendrecht geeft Van Muiswinkel te kennen dat ze wat hem betreft niet verder gaan als duo. Ze hebben gedaan wat ze moesten, hebben veel succes gekend en zijn klaar. Iets wat onvermijdelijk lijkt te zijn na twaalf intensieve jaren. Wat Diederik niet weet is dat zijn vader net op dat moment een boodschap inspreekt op zijn voicemail dat hij een gedeelte van het familiearchief wil komen brengen. En de volgende dag staat hij op de stoep met het Indisch archief van de familie. Veel tijd om na te denken over wat hij verder wil gaan doen, heeft Van Vleuten dan ook niet nodig. Nog geen week nadat het cabaretduo Van Vleuten en Van Muiswinkel besluit ermee op te houden, belt hij zijn impresario met de mededeling dat hij weet waar zijn komende voorstelling over zal gaan. Onwaarschijnlijk goede timing! Toeval? Of misschien wel een beetje stille kracht?

Het begint allemaal in 1982 op een kerstavond in huize Van Vleuten. De buurvrouw levert een doos af die Oom Jan eerder op

die dag bij haar heeft afgegeven omdat de familie niet thuis bleek te zijn. In die doos zitten zijn memoires, vier delen, 700 pagina's. En in plaats van voor te lezen uit de bijbel, oppert moeder Van Vleuten ditmaal voor te lezen uit de memoires van Oom Jan. In 1982 geen evangelie van Lucas voor de familie Van Vleuten; die avond zitten zij bij de kerstboom te luisteren naar het gedetailleerd opgeschreven verhaal van Oom Jan. Dat begint zo: 'Het is niet dat ik mijzelf zo belangrijk vind dat ik dit geschreven heb, maar ik vind dat ik in een belangrijke tijd geleefd heb. De veranderingen die zich in mijn tijd voltrokken zijn als een waterval over ons heen gekomen. Daarvan wil ik nog eenmaal getuigen.'

Wat daarna volgt is de duizelingwekkende geschiedenis van de ondergang van de Indische kolonie. Diederik is 21 als hij voor het eerst de memoires van Oom Jan onder ogen krijgt. 28 jaar later zijn de eerste zinnen van zijn ooms memoires ook het begin van zijn solovoorstelling. Dat had deze bescheiden oom nooit kunnen bevroeden. En ook niet dat het zoveel teweeg zou brengen bij de bezoekers van de voorstelling.

Diederik: 'Ik voel de noodzaak om dit verhaal te vertellen heel sterk en ben erg zelfverzekerd op het podium. Natuurlijk ben je kwetsbaar als je alleen op het podium je familieverhaal staat te vertellen, maar het is een steengoed verhaal en dit kan niemand onberoerd laten. Het is bij tijd en wijle zo aangrijpend dat ik bij sommige passages ook even diep moet ademen om niet vol te schieten. Zo is er bijvoorbeeld een passage

‘Ik vertel het zoals het was en wijs niet met een moraliserend vingertje. **Ik vind dat mensen zelf hun conclusies mogen trekken.** Over de mooie, ontroerende dingen, maar ook de pijnlijke dingen die ik aanstip’

waar mijn oom Jan zijn vrouw Aukje weer terugvindt. Iets waar hij alleen nog maar op kon hopen na jaren van oorlog, dood en verdriet. Hij heeft het kamp in Bandoeng overleefd en gaat op zoek naar haar in interneringskamp Kampong Makassar. Dan staat hij na drie jaar ineens weer oog in oog met haar. Hij schrijft: “Minutenlang konden we geen woord uitbrengen. Zo stonden we daar. Twee kleine mensen op de puinhopen van de grote oorlog in Azië.” Dat is echt wel even slikken. Maar zo was het. Ik maak het niet mooier, voeg niets toe. Ik vertel het zoals het was en wijs niet met een moraliserend vingertje. Ik vind dat mensen zelf hun conclusies mogen trekken. Over de mooie, ontroerende dingen, maar ook de pijnlijke dingen die ik aanstip. Veel mensen komen diep ontroerd naar buiten.

Het is geen cabaret, er zijn geen special effects of theatrale visuele hoogstandjes. Op

het podium zie je een grote landkaart van de Indische archipel en wat attributen en foto's uit die tijd. Nog een vleugel en ik. En ik vertel een verhaal. De laatste drie kwartier van de voorstelling wordt er ook niet gelachen. Helemaal nergens. Maar de mensen zitten wel geboeid te kijken en te luisteren. De Indische geschiedenis zit ook zo verschrikkelijk diep verankerd in de Nederlandse. Het is een wezenlijk onderdeel, daar kun je niet omheen. Ik heb een niet te bevatten interesse in deze geschiedenis. Ik wil tot op de millimeter weten wat er gebeurd is. Daar kan ik eindeloos mee bezig zijn.

Een bezoeker sprak mij aan na het zien van de voorstelling en benoemde het als een soort rehabilitatie voor mensen die deel uitmaakten van deze geschiedenis. En zo zijn er talloze voorbeelden te noemen van de verhalen die ik na voorstellingen hoor van mensen. Zo kreeg ik ook bloemen van

iemand die tante Aukje goed heeft gekend. Aan de prachtige bos rozen hing een kaartje waarop stond: “Als tante Aukje dit toch had mogen meemaken!” Dat doet wel iets met me, ja. Ik hoop met deze voorstelling in ieder geval veel mensen te bereiken die van geschiedenis en verhalen houden. Ik durf wel te zeggen dat dit het mooiste is wat ik ooit gemaakt heb.’

Diederik van Vleuten toert met de voorstelling *Daar Werd Wat Groot's Verricht* vanaf september door de Nederlandse theaters. Voor de speellijst tjek zijn website: www.diederikvanvleuten.nl of informeer bij het theater bij u in de buurt.